

De Erfgoedmonitor

Home > Indicatoren > Archeologische rijksmonumenten - aantal

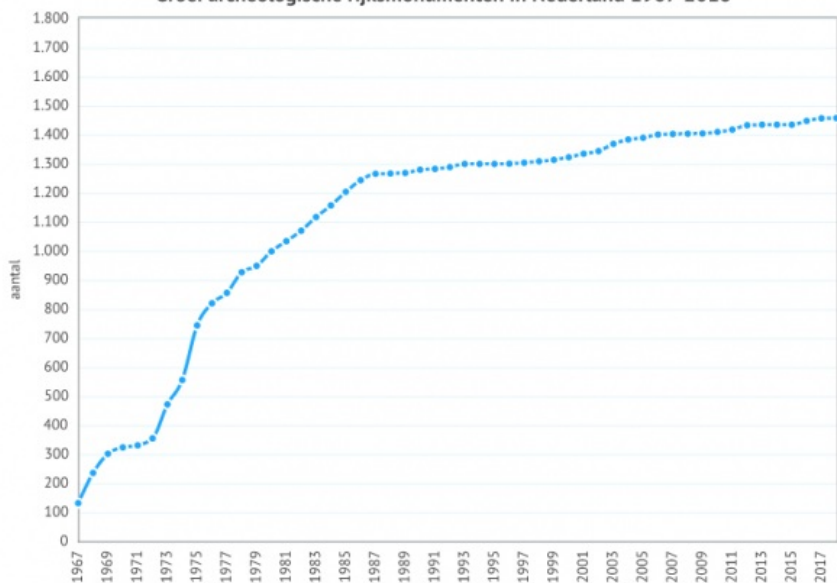
Archeologische rijksmonumenten - aantal

Publicatiedatum: 15 februari 2019

Eind 2018 waren er in totaal 1.458 archeologische rijksmonumenten in Nederland. De meeste bevinden zich in de provincie Gelderland (294) en Groningen (215). In Flevoland bevindt zich het kleinste aantal (27).

Groei Nederland

Groei archeologische rijksmonumenten in Nederland 1967-2018

Bron: RCE - ARCHIS

Provincies

Aantal archeologische rijksmonumenten per provincie 31-12-2018

< 40 40 < 80 80 < 120 120 < 160 >= 160

Bron: RCE - ARCHIS

Bovenstaande grafieken laten de groei van het aantal archeologische rijksmonumenten in Nederland zien vanaf 1967 en het aantal per provincie per eind 2018.

Provinciale verschillen

Het verschil in aantal monumenten per provincie kan, naast de landschappelijke ontwikkeling en bewoningsgeschiedenis, worden verklaard door de aanvankelijke nadruk op bescherming van zichtbare archeologische resten. Zo zijn er onder de archeologische rijksmonumenten in Groningen (215) en Friesland (196) bijvoorbeeld veel terpen en wierden in het bestand opgenomen. Het hoge aantal archeologische rijksmonumenten in Gelderland (294) is mede het gevolg van het aantal grafheuvels in deze provincie. De provincie Flevoland kent een relatief korte archeologische onderzoeksgeschiedenis en hier liggen de archeologische resten, behalve historische scheepswrakken, vaak diep in de bodem. Hierdoor heeft deze provincie weinig bekende archeologische vindplaatsen (27). In Zuid-Holland zijn veel vindplaatsen bekend door een relatief hoge bouwactiviteit (woningen en infrastructuur). Er zijn echter weinig vindplaatsen als archeologisch rijksmonument beschermd (56), wat mogelijk door de hoge bewoningsdichtheid en overige druk op de ruimte wordt veroorzaakt.

Tegenwoordig bescherming via aanwijzingsprogramma's

De laatste jaren worden archeologische rijksmonumenten niet meer individueel aangewezen maar op basis van aanwijzingsprogramma's. In het laatste aanwijzingsprogramma lag het accent op toevoeging van terreinen waar archeologische resten aanwezig zijn die nog niet of nauwelijks in het monumentenbestand voorkomen. Hiermee wordt toegewerkt naar een bestand aan rijksbeschermden archeologische monumenten dat een representatief beeld geeft van de bewoningsgeschiedenis van Nederland.

28 nieuwe archeologische rijksmonumenten in 2014

In mei 2014 heeft de minister van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap het startsein gegeven voor het meest recente aanwijzingsprogramma. Hiermee worden de komende jaren 28 nieuwe terreinen aan het archeologische rijksmonumentenbestand toegevoegd. Het gaat hierbij om kampementen van jagers-verzamelaars, nederzettingen, akkers van prehistorische boeren, Romeinse bruggen, een 17e-eeuws scheepswrak, verdedigingswerken uit de 80-jarige oorlog en een verdrinken stad.

Bronnen:

Monumentenregister, Rijksdienst voor het Cultureel Erfgoed

Lauwerier, R.C.G.M, & R.M. Lotte (red.) 2002: Archeologiebalans 2002, Amersfoort.

Rijksdienst voor Archeologie, Cultuurlandschap en Monumenten, *Monumenten van Romeins Nederland: beschermingsagenda archeologie 2008*, Amersfoort.

Rijksdienst voor het Cultureel Erfgoed, *Erfgoedbalans 2009: Archeologie, monumenten en cultuurlandschap in Nederland*, Amersfoort.

Smit, B.I., J. Deeben, J. van Doesburg, E. Rensink, M. ter Schegget & E.M. Theunissen (red.), *Beschermingsprogramma archeologie 2013: selectievoorstel voor 28 nieuwe rijksmonumenten (Rapportage Archeologische Monumentenzorg 213)*, Amersfoort.

Zoetbrood, P.A.M., C.A.M. van Rooijen, R.C.G.M. Lauwerier, G. van Haaff & E. van As, *Uit balans: wordingsgeschiedenis en analyse van het bestand van wettelijk beschermde archeologische monumenten*, Amersfoort 2006.

Erfgoed Inspectie, *Monitor Erfgoedinspectie: De staat van de naleving 2011-2012*.

31 december 2018

Meetfrequentie:
jaarlijks

Verantwoording:

De definitie van een monument is die volgens de omschrijving in de toekomstige nieuwe erfgoedwet.

De primaire informatie met betrekking tot archeologische monumenten is gebaseerd op data uit het Monumentenregister en de daarbij horende 'redengevende beschrijving'. Achtergrondinformatie is gehaald uit genoemde publicaties van de Rijksdienst en zijn voorgangers o.a. uit de Archeologiebalans en de erfgoedbalans. Tenslotte is informatie benut uit een enquête die eind 2013 uitgevoerd is door de Erfgoedinspectie.

Lees [hier](#) meer over dit onderwerp.